

реформи ці дані є лише статистичними показниками, а не інформативними для прийняття управлінських рішень. Також, значним важелем у збільшенні площі ПЗФ області остається питання, щодо заборони вилучення земель природно-заповідного, історико-культурного та іншого природоохоронного призначення.

Бібліографічний список

1. Бездухов О.А. Особливості динаміки, сучасного стану і структури природно-заповідного фонду Сумської області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Екологія, іхтіологія та аквакультура.* № 117. 2021. С. 271-279.
2. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 р. № 2457. *Відомості Верховної ради України.* 1992. № 34. 502 с. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 24.06.2023).
3. Костюкевич Т. К. Кадастр природних ресурсів : конспект лекцій. Одеса : ОДЕКУ, 2022. 136 с.
4. Агроркліматичний довідник по Сумській області (1986-2005 рр.) / за ред. З.П. Кравченко та Т.І. Адаменко. Кам'янець-Подільський, 2013. 205 с.
5. Природно-заповідний фонд Сумської області. Атлас-довідник. Київ : ТОВ «Українська Картографічна Група», 2016. 94 с.
6. Природно-заповідний фонд України. URL: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-18.html>. (дата звернення: 11.06.2023).
7. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 04.07.2023).

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛІСОМЕЛІОРАТИВНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Степанова Анастасія, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 3 курсу спеціальності 201 «Агрономія»

Мовчан Тетяна, доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру, к. е. н.

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Однією з шести глобальних екологічних проблем людства є катастрофічно швидке зменшення площі лісових насаджень внаслідок антропогенної діяльності людей. Над збереженням існуючих та створенням нових лісів працюють і зараз, але в незначній кількості. Завдяки дослідям, проведеним командою дослідників з Центру біорізноманіття та зміни клімату Дослідницького інституту лісового господарства та лісових продуктів (FFPRI) в Японії, було визначено, що в період з 1960 по 2019 роки загальна площа лісових насаджень світу зменшилася на 81,7 млн га, так як було втрачено 437,3 млн га при прирості 355,6 млн га [1].

Деградація та втрата лісів негативно впливає на розвиток лісових екосистем та їх біорізноманіття. Також ця проблема згубно відображається на сільському господарстві, адже через масове вирубування лісових насаджень розвивається вітрова та водна ерозія ґрунтів, внаслідок чого гумусовий шар ґрунту вимивається потоками води від дощових злив та снігових потоків, або ж видувається вітром, як наслідок – врожайність в рази зменшується.

Лісистість України за даними 2020 року становить 15,9%. В порівнянні з країнами Європи наша держава посідає 9 місце та площею лісових насаджень [2]. Незважаючи на такі

показники, у зв'язку з тим, що на території України з часів Радянського Союзу і до теперішнього часу набуло популярності масове розорювання земель, величезна кількість луків, ярів, балок та лісосмуг було знищено, а ґрунти деградовані.

Під час II Міжнародної конференції «Національний виклик: деградація ґрунтів чи відновлення їх родючості» [3], яка відбулася 9 грудня 2021 р. вчений секретар Інституту охорони ґрунтів України, к.с.-г.н. Світлана Романова виступила з доповіддю і повідомила, що згідно за даними Продовольчої і сільськогосподарської організації FAO, Україна має найвищий відсоток розораності земель - 53,9%. Показник розораності сільськогосподарських угідь при цьому - 78,2%. Для прикладу, якщо порівняти ці показники з іншими країнами, то в США розораність земель дорівнює 17,5%, а розораність сільськогосподарських угідь - 38,9%, у Німеччині це 34,1% та 71%, у Польщі - 36,5% та 75,1% відповідно [4].

За поділом України на кліматичні зони, найбільший відсоток розораності території належить степовій зоні, що складає 81,2%. У лісостеповій зоні розораність трішки менше ніж у степовій - 80,8%. У поліській зоні розораність має значення - 65,7% (рисунок 1). При цьому, саме під ріллею знаходиться найбільший відсоток сільськогосподарських угідь - 78%. 13 відсотків належить пасовищам, невелика кількість під сіножаттями - 0,6%, під багаторічними насадженнями - 0,2%, і лише 0,1% знаходиться під перелогами [4].

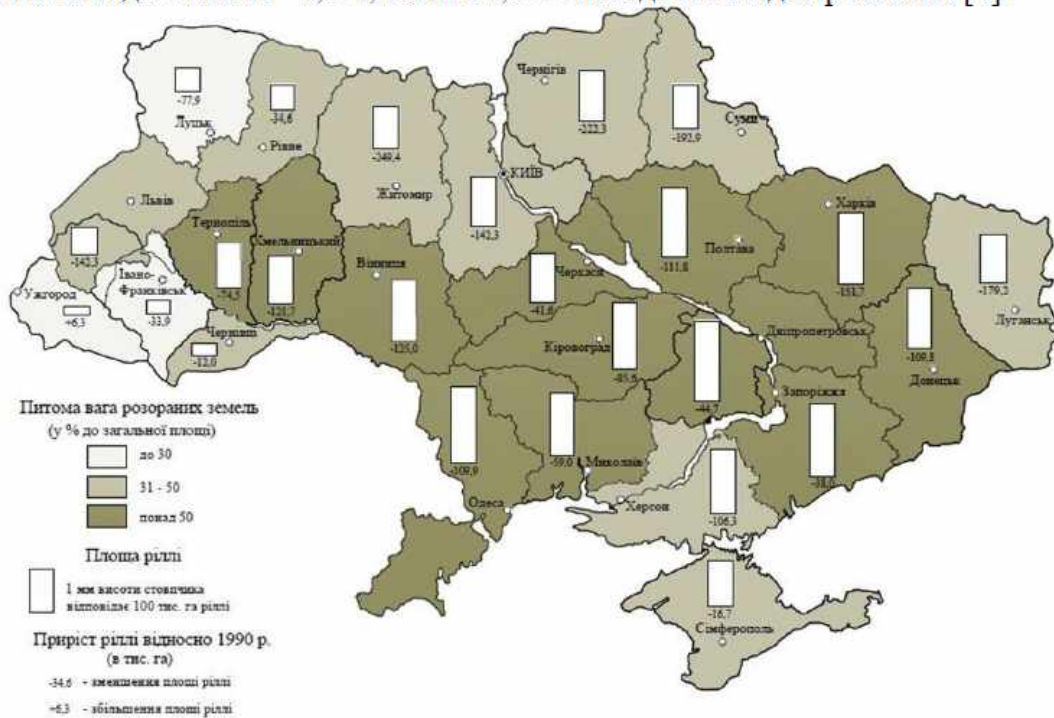

Рис. 1. – Розораність сільськогосподарських угідь у регіонах України [6]

Зважаючи на високі показники розораності земель України та відсутності захисних лісових насаджень, землі сільськогосподарського призначення потерпають від стрімкого руйнування верхнього родючого шару ґрунту, що призводить не лише до зниження врожайності та родючості ґрунту, а й завдає високих економічних збитків українським аграріям.

Щорічно через ерозію ґрунтів наша країна втрачає більше ніж 10-12 млн т зерна. Площа еродованих земель займає близько 31% території сільськогосподарського призначення, що дорівнює 18,5 млн га. Більшість вчених екологів, біологів та аграріїв вважають, що втрати врожайності сільськогосподарської продукції є наслідком занедбаності лісосмуг. Тому найкращим та дієвим вирішенням цієї проблеми є створення штучних лісових насаджень, таких як полезахисні лісосмути та насадження захисного призначення.

Лісомеліоративні протиерозійні заходи включають формування захисних лісових насаджень: лінійних насаджень – лісових смуг (полезахисних, стокорегулюючих, прияружних та прибалкових), яружно-балкових лісових насаджень, водоохоронних, насаджень на пісках і піщаних землях, а також лісомеліоративних насаджень спеціального призначення.

До часів повномасштабного вторгнення російської федерації на території України налічувалося близько 400 тис. га полезахисних лісосмуг, а також 90 тис. га водорегулюючих, які захищали 13 млн га сільськогосподарських угідь, а це 40% ріллі від водної та вітрової ерозії [5].

Користь полезахисних лісосмуг надзвичайно велика, адже вони здатні зменшувати швидкість вітру, мають значний вплив на температуру та вологість повітря, а також впливають на випаровування вологості з поверхні ґрунту. Завдяки багаторічним насадженням підвищується продуктивність сільськогосподарських культур, зменшується видування верхнього шару ґрунту й відбувається оптимальний снігорозподіл. На полях покращуються екологічні характеристики, вологість приземного шару повітря вища і більш сприятливий температурний режим для рослин. Варто звернути увагу й на той факт, що найкращим та найбільш розповсюдженим варіантом багаторічних полезахисних насаджень вважається акація біла або жовта, що є дуже гарним медоносом, і сприяє розповсюдженню та розширенню бджільництва. Бджоли, в свою чергу, можуть посприяти кращому запиленню деяких сільськогосподарських культур та збільшенню врожайності.

Завдяки дослідям, проведеним на сільськогосподарських угіддях, захищених лісосмугами, було доведено, що швидкість вітру зменшується на 20-30%, вологість повітря збільшується приблизно на 3-5%, а випаровування вологості з поверхні ґрунту зменшується у декілька разів. Також, завдяки полезахисним лісонасадженням урожайність, зокрема, зернових культур збільшується в середньому на 2-3 ц/га [5].

Зважаючи на всі вище перераховані факти, можна впевнено сказати, що принципово головною умовою перспективного та ефективного агровиробництва є наявність полезахисних лісосмуг. На жаль, через масові вирубки й їх винищення стан ще існуючих лісосмуг знаходиться у критичному стані та досягає проблеми державного масштабу. Варто зазначити, що актуальні й достовірні відомості про стан полезахисних лісосмуг наявні лише за 1996 рік, а частина території України на даний момент є окупованою російськими військами, тому реальний стан лісосмуг може бути в рази гіршим.

Недоліком запровадження лісомеліоративних систем є тривалий час для реалізації та отримання реального ефекту. В середньому, аби полезахисна лісосмуга почала працювати, необхідно приблизно від 10 до 30 років. Ці терміни залежать від типу багаторічних насаджень, погодних умов і від людського фактору, через який площі лісів невинно зменшуються, структура екосистем і видовий склад збіднюється.

Через повномасштабне вторгнення росії на територію нашої країни реалізувати ідею щодо створення полезахисних лісонасаджень не вдасться. Лише після нашої перемоги важливо не зволікати й починати діяти: оцінити стан існуючих лісомеліоративних насаджень та, за потреби, забезпечити їх реконструкцію; розробити план щодо створення нових полезахисних лісосмуг. Саме ці завдання допоможуть у майбутньому покращити екологічний стан довкілля нашої держави та забезпечити кращі умови для ведення сільського господарства наступному поколінню.

Отже, враховуючи усі вище зазначені переваги й недоліки полезахисних лісосмуг, можна чітко сказати, що перспективи впровадження лісомеліоративних систем в Україні такі:

1. підвищення родючості ґрунтів;
2. запобігання розвитку вітрової та водної ерозії на полях;
3. збільшення врожайності сільськогосподарських культур;

4. зменшення втрати зерна;
5. покращення екологічного становища нашої країни.

Бібліографічний список

1. Світові ліси: загрозливі тенденції. *ЕКО-інформ* : веб-сайт. URL: <https://ekoinform.com.ua> (дата звернення: 30.06.2023р.).
2. Збільшення лісної території в Україні. *Деревинник* : веб-сайт. URL: <https://derevynnyk.com> (дата звернення: 30.06.2023).
3. Онлайн конференція "Національний виклик: Деградація ґрунтів, чи відновлення їх родючості". *Youtube*: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com> (дата звернення: 30.06.2023р.).
4. Рівень розораності території України перевищив 50%. *SuperAgronom* : веб-сайт. URL: <https://superagronom.com> (дата звернення: 30.06.2023р.).
5. Історичні аспекти створення та особливості функціонування полезахисних насаджень степової зони України. *Питання степового лісознавства та лісової рекультивуації земель*. 2021. Т. 50. С. 33-43.
6. Мішук З. Д. Кількісна оцінка розораності земель України. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2014. Вип. 2 (2). С. 67-69.

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ГРОШОВОЇ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК В МЕЖАХ СЕЛА ЛІСКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

¹Ляшенко Галина, професор, д.г.н.; ²Данілова Наталя, старший викладач, к.г.н,
²Толмачова Алла, к.г.н.; ²Бондар Олександр, студент; ²Гуровський Ілля, студент
¹Інститут виноградарства та виноробства ім. В.Є. Таїрова, м. Одеса, Україна
²Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

Впродовж останніх десятиліть неефективність, нераціональність та споживачьке ставлення до землі, незважаючи на формування ринкових відносин, ускладнило процес формування земельного ринку. Тому одним із актуальних питань регулювання ринкових відносин в Україні є проведення реформи у сфері землеволодіння.

Ринок землі є невід'ємною частиною економіки будь-якої розвиненої держави. Земля - найважливіший ресурс, що займає виняткове місце в житті й діяльності будь-якого суспільства. Але ринку землі притаманний ряд специфічних особливостей. По-перше, земля є безкоштовним дарунком природи, що дозволяє говорити про ірраціональний характер її вартості. Разом з тим земля є об'єктом купівлі-продажу і з нею зв'язані земельні орендні відносини. Однак ринок землі в теперішній час далекий від досконалості й не є гарантом стабільності, а тому подолання недоліків ринку - найважливіше завдання держави.

Ринок землі – це сукупність юридично-правових і економічних відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі обігу земельних ділянок: їх оренди, обміну, купівлі-продажу, застави, дарування і спадкування [1, 2]. Важливою складовою юридично-правових і юридичних відносин є формування науково обґрунтованих методів оцінки землі.

«Оцінка земель є складовою частиною державного земельного кадастру та має важливе значення для розуміння ролі землі у сучасному суспільстві, в отриманні необхідних знань для ефективного використання земель і управління земельними ресурсами» [3].

«Експертна грошова оцінка земельної ділянки – це ринкова вартість земельної ділянки (або права оренди для неї) з урахуванням чинників, які впливають на вартість об'єкта оцінки: місце розташування, вплив зовнішніх чинників, попит та пропозиція на ринку землі на дату проведення оцінки» [4].